

## Gerrit Klein

4 september 1925 – 9 december 1998

Na mijn afstuderen op 24 januari 1964 bij professor K.S. Knol aan de TH (nu TU) Eindhoven begon ik op 15 februari 1964 bij het Radio Apparaten Lab van de HIG (Hoofd Industrie Groep) RGT (Radio, Grammofoon, Televisie). Daar werkte ik aan actieve filters, maar helaas bevielen mij de cultuur en de omgeving niet. We gingen een keer in een grote luxe taxi met een aantal mensen naar IJsselstein om in een café vlak bij de zender metingen te doen aan alle spiegelfrequenties. Door het sterke signaal kwamen Hilversum I en II heel vaak op de afstemschaal voor. Op de terugweg vertelde ik een mop over een Amerikaan, een Rus en een Nederlander die aan het opscheppen zijn. De Rus zegt: 'Bij ons zijn ze zo knap in de chirurgie. Ze schoten in de oorlog bij iemand een been af en die heeft vorige maand de 100 meter in 9,9 seconden gelopen!' De Amerikaan zegt: 'Dat is nog niks. Bij ons zijn de chirurgen nog knapper. Ze schoten in de oorlog bij iemand de hand eraf. Die hebben ze een nieuwe hand gemaakt en met die hand heeft hij gisteren de open tenniskampioenschappen in de USA gewonnen!' De Nederlander zegt: 'Dat stelt niks voor. Bij ons schoten ze in de oorlog bij iemand de kop eraf. Daar hebben ze een bloemkool voor in de plaats gezet en nu is hij directeur bij Philips!' Mijn groepsleider, die ook in de taxi zat, keek misprijzend en zei: 'Kuijk, dat is niet leuk. Daar kom je nog wel achter!'



Mijn vriend Piet Bergveld deed in die tijd een stage bij de Groep van Klein en Zaalberg van Zelst en zei tegen me dat daar de soort Elektronica gedaan werd die ik leuk vond. Met veel moeite slaagde ik er toen in om in de Groep Klein te komen. Dat ging via adjunct-directeur Haantjes, die heel zuur tegen me zei: 'We hebben hier nog nooit van ene meneer Kuijk gehoord'. Maar Klein kon niet erg goed overweg met Haantjes en vond het misschien daarom wel goed dat ik kwam en zo begon ik op 1 december 1965 in zijn groep in de 'badgang', SDO.

Klein's voorstel was dat ik zou werken aan afstembare lock-in versterkers en ondertussen zou ik de proefdrukken van 'Instrumentele Elektronica', het boek van Klein en Zaalberg van Zelst, corrigeren. Dat deed ik zo goed dat als Klein later een proefdruk van een publicatie had, hij bij mij langs ging en zei: 'Ik heb nog een zeikerd nodig. Wil je dit even lezen?'

Zaalberg van Zelst heb ik net gemist, als groepsleider en als hoogleraar. Tijdens mijn afstuderen overleed prof. Knol. Toen ik daarop bij Philips werkte werd Zaalberg van Zelst hoogleraar Elektronica in Eindhoven. Klein had eigenlijk een vreselijke hekel aan Haantjes omdat die elke promotie van Zaalberg, die geweldig knap was in zijn vak, voortdurend in de weg had gestaan. Zaalberg van Zelst is nooit hoger gekomen dan vakgroep 7 en dat was de reden waarom hij weg ging van het Nat.Lab. Toen ik Gerrit een keer vroeg waarom Haantjes elke promotie van Zaalberg had tegengehouden, zei hij: 'Jalousie de métier'.

Gerrit Klein was primair reagerend en ad rem. Hij stond een keer voor me in de koffiekamer aan de balie, waarachter de koffiedames stonden, zeer druk op de balie te trommelen. Een van de dames vroeg: 'Zenuwen?' waarop Gerrit zijn hoofd schudde en zei: 'Taptoe'.

Hij kwam eens na twee weken vakantie thuis en toen bleek zijn telefoon afgesloten. Ik hoorde dat de volgende dag op zijn kamer toen hij net ging telefoneren met de PTT. Hij beklagde zich bij een juffrouw die zei dat het zo ging in het zakenleven als je niet op tijd betaalde. Gerrit zei dat hij in het zakenleven zat en dat het daar helemaal niet zo ging en dat hij weer aangesloten wilde worden. Op een gegeven moment had hij genoeg van de juffrouw die zei dat het niet kon en zei: 'Geef mij uw baas maar'. Hij hoorde de juffrouw daarna zeggen: 'Ik heb hier een vervelende vent aan de lijn die klaagt dat hij afgesloten is'. Toen de bazin aan de lijn kwam zei Gerrit: 'Op de eerste plaats ben ik geen vervelende vent' en ging toen verder met zijn klacht over het afsluiten met als resultaat dat hij meteen weer aangesloten werd.

Het was voor mij een feest om in zijn groep te werken. Er viel met Gerrit ongelooflijk veel te lachen. Ik zat nog maar net in zijn groep toen hij tegen me zei: 'Luister eens Kuijk, we dekken elkaar tot aan de Raad van Bestuur, maar daarna: ieder voor zich', en luid lachend liep hij weg. We dronken altijd met de hele groep koffie op de kamer van Jan te Winkel en dan kwam Gerrit vaak met een verhaal. Zo wreef hij een keer met een pijnlijk gezicht over zijn nek en zei: 'Zo'n auto is toch een horizontale schoorsteen'. Het bleek dat hij de hele vorige avond onder zijn DKW (3=6, met zo'n tweetakt pruttelmotor) had gelegen, waaraan hij trouwens altijd aan het sleutelen was. Hij vond ook dat de Volkswagen (kever) door het publiek volledig overgewaardeerd was.

Een andere keer vertelde hij dat hij de vorige avond met de Philips wasmachine bezig was geweest die hij net gekocht had. Hij was hem gaan proberen maar het apparaat werkte niet. Hij probeerde hem open te maken en tegen negen uur brak er een knop af. Hij had daarna zijn vrouw Connie de keuken uitgestuurd. Een tijd later kwam hij erachter dat er een sensor in zat en dat de machine alleen werkte als er water in zat. Tegen drie uur 's nachts was hij klaar. Groepslid Foppe Douma vroeg toen: 'En hoe is het nu met je vrouw?' waarop Gerrit zei: 'We praten alweer tegen elkaar'.

Zoals gezegd mocht Klein adjunct-directeur Haantjes niet zo. Hij kwam eens terug van vakantie uit Frankrijk en vertelde bij de koffie dat ze al een lange tijd aan het rijden waren in België en dat Connie zei dat ze nu toch wel honger begon te krijgen. In de verte zagen ze een restaurant en daar wilden ze stoppen. Gerrit zei: 'Maar toen kwam ik bij dat restaurant en daar stond een bord met "Volop haantjes" en toen ben ik meteen doorgereden!'

Gerrit kon ook vlijmscherp schrijven. Hij was een keer met Henk Hagenbeuk naar de fabriek van de PIT (later S&I en nog later I&E) in Crawley geweest. Ze zaten net in het vliegtuig om terug te gaan toen hij eruit werd gehaald en een Amerikaan op zijn plaats kwam te zitten. Dat hebben ze op het vliegveld geweten! Gerrit ging in discussie en het duurde uren voordat het vliegtuig zonder hem vertrok. Daarna had hij het personeel op het vliegveld ook nog een aantal uur bezig gehouden. Toen hij weer op het Lab was zei hij tegen me: 'Klein is zo'n internationale naam. Die Amerikaan heeft die klerk op het vliegveld iets toegestopt en toen hebben ze de gemakkelijkste naam van de lijst uitgekozen om uit te stappen. Laten ze nou net de verkeerde hebben gekozen!' Daarna las hij mij een brief aan de BEA (British European Airways) voor die hij geschreven had op papier met een Philips hoofd, welke brief droop van het venijn. Hij had het over een vlerk op het vliegveld die omgekocht was en dreigde dat als het aan hem lag er nooit meer iemand van Philips met de BEA zou vliegen. Het resultaat was een brief met duizend excuses.

Hij vertelde ook dat hij in Amsterdam, waar hij na zijn promotie met Connie woonde, een keer met een kachel bezig was en iets van de apotheek nodig had. Hij stond daar met smerige handen en een oude broek aan, toen er plotseling iemand geholpen zou worden die later dan hij was binnengekomen. Gerrit zei dat hij aan de beurt was waarop de apothekersassistente zei: 'Ja, maar dit is dokter Jansen', waarop Gerrit zei: 'En ik ben doctor Klein en ik ben nu aan de beurt!'

Gerrit was heel sociaal. Van huis uit was hij lid van de PvdA en vertelde hoe zijn ouders in Den Helder (zijn vader was matroos bij de Marine en later broodbezorger) bedreigd waren om hun politieke voorkeur. Gerrit was ook voorzitter van een vereniging die een woningproject -Huis en Wijk- in het Hool aan het opzetten was. Jan te Winkel was secretaris van die club. Je kon er lid worden en veel groepsgenoten waren dat ook. Gerrit zei tegen mij: 'Je hoeft natuurlijk geen lid te worden, maar het is wel beter voor je carrière' en dan liep hij weer lachend weg. Henk Hagenbeuk woont er nog steeds.

In 1966 was Gerrit Klein een van de oprichters van de stroming Nieuw Links in de PvdA.

Jan te Winkel zei wel eens tegen Klein: 'Gerrit, hou op met die PvdA en richt een eigen partij op. Je had trouwens beter dominee kunnen worden'.

Gerrit kon ook goed hoofdrekennen en zei dat het niet vreemd was dat de rekenaar bij het CERN, die sneller kon rekenen dan de computers uit die tijd, ook Klein heette.

Verder was hij verguld met zijn geboortedatum en naam. Zijn geboortedatum 16-9-'25 was natuurlijk  $4^2 + 3^2 = 5^2$ . Verder was hij beroemd omdat er zoveel componisten een compositie in G Klein hadden geschreven! En bovendien: Piet Hein, zijn naam was Klein!

Gerrit Klein vertelde dat hij natuurkunde was gaan studeren omdat hij Elektronica wilde doen. De Engelsen hadden namelijk de kathodevolger uitgevonden, die de Duitsers niet hadden, en konden daardoor betere RADAR-systemen maken. In Engeland had hij Connie ontmoet en was daar met haar getrouwd.

Gerrit was een keiharde werker en actief op veel gebieden. Hij was een keer overspannen geweest en had toen over het bureau heen adjunct-directeur Rinia bij zijn stropdas gepakt. Toen hij weer beter was had de psychiater tegen hem gezegd dat hij maar hard moest werken om niet opnieuw overspannen te worden. Toen Casimir directeur was hield hij een keer een voordracht in de collegezaal van WB. Hij had het er over dat er zoveel overspannen medewerkers op het Nat Lab geweest waren en dat er heel beroemde namen bij zaten. Daarop zei hij: 'Daarom wilde ik ook wel overspannen worden. Maar het lukte me niet. De geest wilde wel maar het vlees was te sterk!'

In 1968 verliet Gerrit het Nat.Lab. en werd hoogleraar Elektronica in Delft, na een jaar buitengewoon hoogleraar te zijn geweest. Hij werd hoogleraar om meer aan de politiek te kunnen doen. Dat ging niet altijd even goed. Ik herinner me een 'Terzijde' uit Vrij Nederland waarin stond: 'Staatssecretaris Klein moet alle bakzeilen bijzetten'.

Na de verkiezingen van 1972 kwam Klein in de Tweede Kamer en in 1973 werd hij staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen in het Kabinet Den Uyl. In 1978 reed hij terug in zijn auto na het debat over het oorlogsverleden van Willem Aantjes toen hij 'Een geweldige dreun/knak kreeg in mijn voorhoofd rechts', zoals hij zelf schreef in zijn boek 'Over de rooie'. Sindsdien was hij manisch-depressief. Ik las het boek in één ruk uit op een Philips-reis naar de USA en was zo onder de indruk dat ik hem een brief geschreven heb en we daarna nog druk hebben gecorrespondeerd. Hij was onder de indruk van alle anekdotes over hem die ik nog wist. Zijn zoontje was een keer bij het kanaal in Geldrop met een vriendje

stenen aan het gooien in het water. Een visser aan de overkant riep boos dat ze moesten stoppen. Het vriendje riep: 'Meneer, hebt u wel een visakte?', waarop de zoon van Klein zei: 'Ach joh, die meneer weet niet eens wat een akte is!' Klein vertelde dat verhaal met veel plezier over zijn intelligente zoon. Maar toen ik hem dit schreef, was hij het kennelijk vergeten en vroeg het aan zijn zoon hoe het zat en die kon het bevestigen. Daarop schreef Klein mij: 'Wat een geheugen!'

Nog heb ik spijt dat ik hem niet heb opgezocht in Oostvoorne waar hij woonde.

Gerrit Klein schijnt overleden te zijn aan een niet herkende blindedarmontsteking, zie [http://nl.wikipedia.org/wiki/Ger\\_Klein](http://nl.wikipedia.org/wiki/Ger_Klein), hoewel ik ook anders heb gehoord.

Toen hij overleed hebben Henk Hagenbeuk en ik nog een In Memoriam in het Nat.Lab. Journaal geschreven. Een van zijn markante uitspraken, die we hebben aangehaald, was: 'Jongens, wat zou de wereld toch saai zijn als er niet van die zakken waren waar je je lekker kwaad op kan maken!'

Hij zei wel eens dat hij niet herinnerd wilde worden als een zak maar als iemand die zijn best gedaan had om er iets goeds van te maken. Hij begreep ook niet dat iemand na zijn pensionering weer Theoretische Natuurkunde ging doen in plaats van zich met mensen bezig te houden.

Ik zal me hem blijven herinneren als een harde werker, een kei in zijn vak, iemand die voor anderen op kwam, alles bij elkaar een geweldig goed mens.

21-12-2014  
Karel Kuijk